

Josip Dobrovský, slavni učenjak češki.

(Spisal Fr. Kovačič.)

(Konec.)

Omenili smo že večkrat, kako ga je čislal naš rojak Kopitar; zval ga je „očaka slovanske vede“ in „magistra“ svojega. Po njem se je Dobrovský seznanil tudi z baronom Zoisom. Tudi ta je jako spoštoval Dobrovskega, kakor se vidi iz nekega pisma Kopitarjevega, v katerem mu očita, da je preveč „ceremonijalno“ govoril z baronom, kateri pred takim učnjakom neče biti „excellencija“. Sam Goethe je visoko cenil zasluge Dobrovskega na znanstvenem polju. V „Berliner Jahrbücher für wissenschaftliche Kritik“ zove ga očeta kritične zgodovine češke; „česar koli se je poprijel, povsodi se je pokazal mojstra, kateri vsestransko objema svoj predmet in kateremu se posamezni odlomki kar pod roko zbirajo v celoto.“

Dasi je veliko spoštovanje užival doma in na tujem, ni se vendar prevzel, bil je pohleven in prijazen z vsakomer, rad je občeval posebno z mladimi ljudmi, podpiral jih in vzbujal v njih ljubezen do vede. Kakor oče je vodil mlade in nadarjene možé — pozneje znamenite pisatelje in učenjake — Tháma, Jungmanna, Puchmajerja, Kopitarja, Hanko in zlasti takrat še mladega Palackega, slavnega zgodovinarja češkega. Ko ga je ta v Pragi obiskal, seznanil ga je z rodbino grofov Sternberkov in Črninov. Hotel mu je priskrbeti službo v deželnem muzeju; ko se pa to ni posrečilo, priporočil ga je omenjenim grofom, da jim je pisal zgodovino njihovih rodovin. Pozneje je postal arhivar grofa Fr. Sternberka.

Josip Dobrovský.

Leta 1792. je češko učeno društvo poslalo Dobrovskega — kot najsposobnejšega — na Švedsko, da bi poiskal češke knjige in rokopise, katere so Švedi ob 30letni vojski pobrali v Pragi. Njegovo potovanje vendar ni doseglo uspeha; šele pred nekaterimi leti so Švedi sami ob sebi nazaj poslali češke rokopise, ki se sedaj hranijo v Brnu. S Švedskega je potoval v Petrograd in v Moskvo ter se vrnil pomladi l. 1793. To potovanje je bilo važno za njegovo znanstveno delovanje, ker si je v bogatih knjižnicah v Petrogradu in Moskvi nabral obilo dragocenih zakladov. L. 1794. je potoval s svojim učencem — mladim grofom Nostizom — po južnem Nemškem, potem je šel v Italijo in obiskal Benetke. Prepotoval je celo Avstrijo in Ogersko, a Češko je prehodil peš. Potoval pa ni samo za zabavo, ampak tudi za znanstvene namene. Občeval je z učnjaki in obiskoval znamenite knjižnice.